

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

15 De homicidio proueniente ex ludo aliquo prohibito.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

fuit voluntarium in causa, non quidem expresse, & formaliter, sed implicite, & tacite, siquidem potuit praevidere, & praevidere homicidium, & non fecit, nam expertus est se in ebrietate solum arma capere, & alios percutere. Si tamen quis absque culpa inebriatur, non imputatur illi homicidium secutum postea, quia non fuit voluntarium in causa. Hæc Nauar. *cap. 27. nu. 23.* receptus communiter.

Septimo notandum: Si quis est expertus, se exponere periculo occidendi in ebrietate, nec præcogitavit de homicidio, licet culpa sua se inebriat, non imputatur illi homicidium, si postea illud in ebrietate sequatur. Ita Couarr. *Clem. Si furiosus de homicidio. par. 3. in princ. num. 4.* Nauar. *cap. 27. num. 24.* Castren. *de lege poenali. lib. 2. cap. 14. §. 4.* Maior. *4. distinct. 17. quæst. 8.* quia tunc homicidium factum non est voluntarium, aut in se, aut in causa, cum non fuerit præsumptum, aut præintantum.

Vltimo notandum, idem esse dicendum de dormiente, furioso, & ignorante, si homicidium quis faciat, aut dormiendo, aut ignorando, aut in furore.

De Homicidio facto ex casu.

CAPVT XIV.

Primo notandum. In Iure Canonico, Homicidium esse duplex, vnum quod dicitur voluntarium, alterum verò, casuale. In hæc membra diuiditur homicidium illicitum.

Secundo notandum, Hanc homicidij distinctionem esse cognitum necessariam, vt sciatur, quando irregularitas, quæ incurritur ex homicidio, sit indispensabilis ab Episcopis, & quando sola dispensatione Papæ.

Tertio notandum, Doctores varie loqui, cum docent, quid intelligatur in Iure Canonico, per homicidium voluntarium; Alij enim nimis extendunt. Nauarrus, *cap. 27. num. 23. & 24.* ait, ad homicidium voluntarium requiri, vt sit homicidium illicitum intentum in se saltem æquipolenter, aliàs quam vitandæ mortis propriæ causâ, & ita fecundum eum requiritur, vt sit intentum in se, aut saltem in causâ, quæ sit proxima, vel ex se ordinata ad mortem. Verbi gratia. Dedit quis alteri venenum scienter mortiferum, licet non intenderit mortem illius, est voluntarium homicidium, si ex veneno moritur. Similiter quis alium percussit vulnere letali animo expresso non occidendi, est homicidium voluntarium. Probat Nauarrus, quia Concilium Tridentinum *sess. 14. cap. 7.* appellat homicidium voluntarium, quod vult esse indispensabile ab Episcopis, quod est intentum, vel per insidias, vel prodicionem, vel per industriam, vel ex proposito, vel ex voluntate. Ergo debet esse intentum in se formaliter, vel virtualiter. Sic etiam docet Couarruias. *2. par. Clement. Si furiosus, initio num. 1. & 2.* Sed Caiet. *2. 2. quæst. 64. art. 8.* docet, homicidium voluntarium esse, quod est vel intentum per se, vel in causâ aliqua, ex qua semper, vel frequenter, vel in pluribus solet euenire homicidium. Ita, vt non sit ratio habenda huius, quod dixerunt Couarruias, & Nauarrus, quod causâ debet esse talis, vt sit propria, vel immediata, vel per se ordinata ad homicidium, sed sufficit, vt sit talis, vt ex illa vel semper, vel frequenter, vel in pluribus solum sit sequi homicidium: nam voluntarium in hac materia distinguitur a casuali, & casus dicitur id, quod raro, siue in paucioribus solet accidere ex aliqua causâ. Hæc sententia mihi magis placet.

Quarto notandum. Ex dictis secundum Caietanus, qui mihi probatur, sequi, homicidium casuale dici, quod non est intentum in se, aut in aliqua causâ, ex qua solum est accidere homicidium semper, vel frequenter, sed solum dicitur voluntarium in aliqua causâ, ex qua raro, siue in paucioribus sequi solet homicidium, quam causam tenebantur aliquo iure vitare.

Tria ergo requiruntur ad casuale homicidium: Primum, vt non sit per se intentum: Secundum, vt sequatur ex opere illius, cui imputatur: nam, si non sequitur ex illius opere, nullo modo erit voluntarium in eo, quoniam non per se, vt supponitur, non per accidens, quoniam non in causa, si ex opere illius, cui imputatur, non sequitur: ergo requiritur, vt mihi imputetur, si sequatur aliquo modo ex opere meo: Tertium, vt is, cui imputatur, debuerit vitare opus illud, ex quo sequitur homicidium: & factus est, vt sit obligatus vitare illud, teneatur aliquo iure diuino, vel naturali, vel humano vitare illud.

Quinto notandum. Non semper omne homicidium casuale culpæ imputari: tunc autem culpæ non imputatur, quando nullo modo est voluntarium, neque in se, neque in causâ sua: hoc autem contingit, quia nullo modo est præsumptum, nec prævideri potuit, etiam si sufficiens diligentia esset adhibita: tunc vero est aliquo modo voluntarium, quando, vel fuit præsumptum, vel diligentia adhibita sufficiens prævideri potuit, ac debuit. Vnde sequitur homicidium casuale esse culpabile, si datur opera rei alicui, etiam licitæ, non adhibita debita diligentia, ne ex ea sequatur homicidium. Verbi gratia. Projicit quis lapides, aut regulas ex tecto licite, non habita ratione prætereuntem per viam, & occiditur aliquis ictu regulæ, vel lapidis demissi ex tecto, est homicidium casuale culpabile. Item casuale homicidium dicitur esse culpabile, si datur opera rei illicitæ, aliquo iure prohibita, vel naturali, vel humano, & sequitur ex re illa, etiam si sufficiens diligentia adhibita sit, ne sequeretur. Verbi gratia. Clericus facit officium Chirurgi, & per adustionem, vel sectionem medetur vulnere homini, diligenter curans ne moriatur, & tamen moritur, etiam si ex incuria ipsius vulnerati, est nihilominus culpabile homicidium, non quidem ex se, aut ex natura rei, sed extrinsece, in causâ nimirum: quia cum sit Clerico prohibitum Iure Canonico, Chirurgi officium facere, peccauit illud officium obeundo: vt ait Nauarrus, *cap. 27. nu. 23.* Couarruias *Clem. Si furiosus par. 2. §. 2.* vt colligitur ex *cap. Tua vos. de homicidio.*

Sexto notandum. Diligentia sufficiens, siue debita in hac materia dicitur, quæ fieri consuevit in similibus negotijs, habita ratione personæ, loci, temporis, & rei, lege Caietanus *loco citato.* Quot verò, & quæ requiruntur, & sufficiant, vt homicidium casuale inducat irregularitatem, dicitur in *Tract. de Censuris, & Pæn. Eccl. in materia de Irregularitate.*

De Homicidio proveniente, ex ludo aliquo prohibito.

CAPVT XV.

Primo notandum, esse aliqua ludorum, & spectaculorum genera periculosa, ex quibus probabiliter, aut frequenter solet accidere mors, aut mutilatio, aut grauis aliqua infirmitas: & hæc sunt prohibita, vel iure naturali, vel Canonico. Talis esse gladiatorum ludus solebat olim apud Gentiles, & talia erant torseamenta, quibus olim se milites intra circulum ad pugnandum coniecebant.

Si tamen sint ludi, vel spectacula, ex quibus raro solet mors accidere, aut vulnus, aut morbus letalis, tunc non sunt prohibita, talia sunt hastiludia. Sic communis opinio. Nauarrus *cap. 23. num. 8. & 9.*

Secundo notandum. In Hispania solent esse publica quedam spectacula, quibus tauri intra circulum agitantur, de quibus spectaculis fuit, & est modo quæstio inter Doctos viros, an sint ex natura sua illicita, quibusdam assentibus, esse illicita, quia frequenter ex illis solet accidere mors, aut vulnus graue aliquod hominis; alijs assentibus non esse illicita, quia non solet ita contingere frequenter. Sed quid sit de hac quæstione, duo

sunt certa. Primum est, hæc spectacula iure humano posse esse prohibita, & ita prohibuit Pius V. in Bulla edita anno 1567. quæ habetur apud Nauarrum cap. 15. num. 19. quæ Bulla habet vim obligandi ad mortale peccatum, si quidem sub poena excommunicationis prohibet hanc taurorum agitationem fieri.

Secundum est. Omnes obligationes, Iuramenta, & Vota, à quibusvis Personis, Vniuersitatibus, vel Collegijs de taurorum agitatione in honorem Sanctorum, seu quarumvis Ecclesiarum solemnitate, aut Festiuitate factas, aut faciendas in posterum, esse irritas, & cassas ipso facto, quia sic decreuit Pius V. in supradicta Bulla.

Tertio notandum. Post supradictam Bullam Pij Quinti, esse editam aliam de eadem re à Gregorio Decimotertio, in qua Gregorius tollit excommunicationem, & alias censuras à Pio Quinto latis contra Laicos, hanc supradictam taurorum agitationem in suis Terris, Ciuitatibus, Prouincijs, Oppidis, vel Locis fieri permittentes, & contra Laicos, qui cum tauris in supradictis spectaculis pedestres, vel equestres congressi audent. In reliquis verò confirmat Bullam editam à Pio Quinto, ac ita quantum ad reliqua contenta in prædicta Bulla Pij Quinti vim suam, & robur habet illa confirmatio, in qua decreuit supradictus Pontifex Pius Quintus. Primo, vt Clerici, tam Regulares, quam Seculares Beneficia Ecclesiastica obnones, vel in sacris Ordinibus constituti, his spectaculis non intersint, sub poena excommunicationis. Vbi nota, esse hanc obligationem ad peccatum mortale, quoniam imponitur sub poena excommunicationis non latam, sed ferendam, & ipso facto incurritur, sed post monitionem Episcopus potest excommunicationem ferre. Item non comprehenduntur Clerici omnes in minoribus Ordinibus constituti, sed in Sacris, & beneficia Ecclesiastica habentes. Secundo, Gregorius XIII. addidit, vt huiusmodi spectacula non fiant in diebus Festis, quos Ecclesia præcipit obseruari, sed alijs profectis diebus, quod modo sectatur in Hispanijs.

Quarto notandum, ex Siluest. verb. Ars. quest. 8. peccare mortaliter vtentes aliquo iudo cum probabili periculo suæ vitæ, quales sunt funambuli, qui super fines in altissimis locis corpus huc, atque illuc volitant. Quod recte limitat Nauarrus cap. 10. num. 8. nisi quando funambulus, ita viribus, & dexteritate, & exercitatione pollet, vt probabile sit, non inde securam mortem, aut locum non est admodum altus.

Primo queritur. An licitum sit vendere, vel facere arma, vel venena, quibus homines læduntur, aut occiduntur? Lege Siluestrum Verb. Ars. quest. 3.

Secundo queritur. An ars balistarum sit licita? Lege Siluestrum d. verb. Ars. quest. 3. c. cap. 1. de Sagitta.

De Homicidio factò à Clerico.

CAPVT XVI

PRIMO notandum. Inter grauiora crimina homicidium in iure Canonico computatur, vt probat Bernardus Diaz in Pract. Criminal. cap. 88.

Secundo notandum. Clericum homicidam esse deponendum, siue factò, siue mandato, siue consilio, sit homicida. Olim deponebatur, & depositus deturdebatur in Monasterium. Bernard. ubi supra.

Primo queritur. An Clericus homicida ipso iure sit priuatus beneficio Ecclesiastico, quod habet? Dux sunt opiniones. Prima asserentium, esse priuatum. Sic Archidiaconus, & Barbatus; quos citat Bernardus loco citato. Secunda opinio est eorum, qui asserunt non esse ipso facto, siue iure priuatum, sed esse priuandum Iudicis sententia. Sic Innocentius, Baldus, Decius, Philippus, Felinus, Abbas; quos citat, & sequitur Bernardus, loco prædicto. Et hæc est opinio communis, & sequenda, & vide

tur colligi, ex cap. Clericus, tit. ne Clerici, vel Monachi. Nota tamen, quod Clericus homicida ipso iure est inhabilis ad acquirendum beneficium Ecclesiasticum, quod antea non habebat, licet non sit ipso facto priuatus beneficio, quod ante homicidium, iam habebat. Hæc communis opinio.

Secundo queritur. An Clericus homicida enormis, qualis est, qui Patrem, vel Fratrem, vel Presbyterum, vel Clericum occidit, sit priuatus ipso facto beneficio, quod antea acquirerat? Dico non esse priuatum. Sic Bernardus, ubi supra.

Tertio notandum. Clericus duellum sponte offerens, vel suscipiens, incurrit eas penas, quas diximus supra hoc præcepto. h. 7. cap. 6. Lege cap. 1. de Cleric. pugnanti. in duello.

Quarto notandum. Clericus mandans occidi aliquem Christianum per Assassinos, ipso iure est degradatus, hoc est; priuatus omni Priuilegio; & Immunitate Clericali; ita vt Clericus sic occidens possit puniri per Iudicem Seculare, & quisque possit eum capere, ac si degradatio præcellisset. Sic Bernardus in sua Pract. Criminali cap. 9. ex Lapo, Dominico, Barbato, Lapo, Boerio, Arnaldo, & alijs, & colligitur ex cap. Pra humani, de homicid. in sexto, vbi dicitur, quod Clericus sic mandans, ipso facto incurrit sententiam excommunicationis, & depositionis à dignitate, honore, ordine, officio, & beneficio, & quod habeatur tanquam dissidatus, siue bannitus à populo, vt dicam in §. proxime sequenti.

Quinto notandum. Episcopus potest dispensare cum Clerico misericorditer, vt Beneficium retineat. Bernardus, ubi supra cap. 88. Couat. Clem. Si furiosus, part. 2. §. 3. num. 6.

Sexto notandum. Clerici bellare licite non possunt. S. Thomas 2. 2. quest. 40. art. 2. Querens, quo iure bellum sit Clericis interdictum? Respondeo, iure canonico esse illis prohibitum, non diuino, aut naturali; vt probat Scotus lib. 1. Institut. quest. 1. art. 4.

Tertio queritur. An sit mortale peccatum in Clericis militare, id est, bello vacare? Dico esse, si sunt sacris in ordinibus constituti, Scotus ubi supra, & Couat. Clem. citata par. 2. §. 3.

Quarto queritur. An sit peccatum in Clericis in minoribus Ordinibus constitutis militare? Scotus ait, esse veniale peccatum, non mortale. Sed Couarruias Clem. Si furiosus de Homicid. par. 2. §. 3. num. 3. absolute dicit, nullum esse peccatum. Certè consuetudine excusantur ab hoc peccato isti Clerici minores.

Quinto queritur. Quid si minoribus Ordinibus initiati habeant Beneficium Ecclesiasticum? Erit ne illis licitum sine peccato mortali militare? Dico, in illis tunc esset graue peccatum militare; quia tenentur ratione Beneficij viuere more Clericali.

Sexto queritur. An Prælati Ecclesiastici, nimirum Episcopi iurisdictionem temporalem habentes, Ius, & auctoritatem indicendi bellum habeant? Respondeo, eos habere. Ita Siluest. verb. Bellum, 3. quest. 1. ex Incendio, & alijs, quia iurisdictionem temporalem habent aliquando non habentes superiore in temporalibus. Sunt enim aliquando Ducēs, Marchiones, Comites, non agnoscetes superiorem in temporalibus. Nam si agnoscant superiorem in temporalibus, tunc non habent Ius indicendi bellum, sicut supra diximus de ceteris Principibus habentibus iurisdictionem in temporalibus.

Septimo queritur. Quam Episcopi Ecclesiarum ex vi potestatis spiritualis, quam habent, ius, & auctoritatem habeant indicendi bellum Hæreticis, aut alijs excommunicatis parere nolentibus? Siluest. Bellum quest. 2. ex Innocentio, Hostiensis, ait, eos habere. Item eos habere auctoritatem indicendi bellum Saracenis, & Turcis hostibus Fidei, & Religionis Christianæ. S. Thomas secund. secund. q. 40. art. 2. ad primum videtur docere, non habere eos hanc auctoritatem, sed quod solum habeant spirituales, cuius vi possunt agere